

מחברת : עדינה מרקס

מלווים ובני משפחה במערכת הבריאות

אחת התמונות השכיחות במחלקות בבתי החולים היא זו של בני משפחה או מלווים לאמור: מטפלים אישיים או חברים הנמצאים ליד מיטת החולה. מלווים אלו הם שליחים של החולה: "תביא לי, תסדר את העניינים במשרד תבקש מהאחות ותשאל את הרופא". מצד שני הם גם שליחים של הסגל במחלקה: "תעזור להאכיל אותו, תלווה אותו לשירותים, תתרגם לו את ההוראות ותשמור עליו בלילה כי אין מספיק אחיות". לא תמיד בני המשפחה מלווים את החולה מרצונם: הפסד של ימי עבודה, יחסים עכורים בין החולה ובני משפחתו ו לחץ חברתי מלווים אותם בבואם למלא תפקיד כפוי טובה זה.

התנאים השוררים במערכת הבריאות הציבורית מכתביבים את הצורך בנוכחותם, במיוחד כאשר מדובר בילדים או חולים קשישים. המלווים, בחלקם שמחים לסייע בטיפול ב"חולה שלהם" ולעיתים אין הם משתפים פעולה כאשר זאת נדרשת. האחיות טוענות שהם מפריעים לעבודה השוטפת והרופאים דוחים את בקשותיהם לקבלת מידע ולא פעם במידה רבה של צדק שכן, ללא הרשאה מפורשת מהחולה, מתן מידע לבני משפחה מהווה הפרה של חובת הסודיות הרפואית. אנשים אלה, מבחינת מערכת הבריאות הם "נפקדים נוכחים", שכן אין כיום הגדרה חוקית לסטטוס של "מלווה או בן משפחה". יש צורך להקנות להם מעמד כזה כדי שידעו מה זכותם ומהם חובותיהם הנובעות מעצם הימצאותם ליד מיטת החולה יש צורך להקנות להם זכויות למידע ומעורבות בשיקולים לטיפול ומצד שני יש לרסן את ההגזמה, האגרסייה והטרדה הקיימת כיום הנובעים בעיקר מחוסר אמון בצוות המטפל..כיום פתוחים לפני החולה שני אפיקים: האחד, מינוי של בא כוח מטעמו המוסמך לתת בשמו "הסכמה מדעת" לטיפול רפואי כמפורט בסעיף 16 של חוק זכויות החולה. הוא זכאי לקבל את כל המידע אודות החולה והטיפול די שיוכל "להיכנס לנעליו" ולתת הסכמה מושכלת לטיפול הרפואי המוצע. חולים רבים חוששים למנות בא כוח כזה וטעמיהם אתם. בנוסף, בחוזר מנכ"ל משרד הבריאות מ20.7.03- מתבקשים בתי החולים לרשום במעמד קבלת החולה את שמות בני המשפחה להם הוא מאשר העברת מידע על הטיפול הרפואי. לאלה נוספים הורים שהם אפוטרופסים טבעיים של ילדיהם או אפוטרופסים שמונו ע"י בית המשפט.

בנבדל מהמלווים של חולים במערכת האשפוז קיימת קבוצה שניה של מלווים והם אלה הם המטפלים בחולה כרוני. בין אם הוא סובל מפגיעה מוחית, נזקק לדיאליזה או בן משפחה של חולה במחלת נפש. על קבוצה זאת נמנים מלבד בני משפחה גם מטפלים ועובדי סיעוד. זאת קבוצה

עמוד מס' 2

גדולה של נשים וגברים שעצם הטיפול בחולה , במיוחד אם הוא בן משפחה , גורמת למשבר גדול ומתמשך בחייהם.

מה בעצם מבקשים המשפחה והמלווים ? בראש ובראשונה להיות מעורבים בתהליך האשפוז וקבלת ההחלטות : לדוגמא : מקובל שבני משפחה לא נוכחים ליד מיטת החולה בשעת ביקור רופאים. חולים שאינם מבינים עברית, קשישים הלוקים בשמיעה או כאלה הנמצאים במצב רגשי שאינו מאפשר להם שיקול דעת נזקקים לנוכחות ולסיוע של בני המשפחה.. בני המשפחה מבקשים להיות מעורבים בתוכנית הטיפול לטווח ארוך אצל חולים כרוניים בין אם הם מאושפזים או אלה המקבלים טיפול במרפאות הקהילה.. הם מבקשים לא רק לקבל מידע אלא גם שהצוות הרפואי יתחשב בדעתם מתוך העובדה שהם אלה החווים את הפעילות היומיומית של החולה הכרוני ובהעדר דו-שיח הוגן וסבלני בין הצוות המטפל לבין המלווים עלול כ ל התהליך הטיפולי ללקות בחסר.

ככל שאוכלוסיית ישראל מזדקנת אחוז הקשישים והחולים הכרוניים רק יגדל . החוסר במשאבים לא יצטמצם בעתיד הנראה לעין ומחוסר ברירה יוטלו בסופו של דבר תפקידים נוספים על בני המשפחה. אשר על כן, הגיעה השעה להכיר ולהגדיר את המעמד של בני המשפחה מול המערכת הרפואית.

Article_about_accompany_and_family_members_at_the_health_system